

2 Hyvinvointikertomus - suunnitelma hyvinvoinnin edistämisestä v. 2020

Raahen seutukuntaan on laadittu valtuustokaudelle 2017-2021 yhteinen laaja hyvinvointikertomus. Se on hyväksytty osaksi toiminnan ja talouden strategista suunnittelua yhtymähallituksessa ja jäsenkuntain valtuustoissa syksyllä 2018. Seutukunnallinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen johtoryhmä on vastannut hyvinvointikertomuksen valmistelusta. Kunnat vastaavat omalta osaltaan kuntakohtaisen tiedon tuottamisesta ja toimenpiteistä, joihin hyvinvointikertomuksen hyväksymisen myötä päätetään ryhtyä. Suunnitelma hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi vuodelle 2020 on esitetty painopisteittäin seuraavissa taulukoissa.

1) Lapset, nuoret ja perheet

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Ylisukupolvisten ongelmien katkaiseminen	Lapset puheeksi -toimintamalli kattavasti kaikkien käyttöön - koulutus, rakenteet, johtaminen vastuutahoina kuntien sivistystoimet ja hyvinvointikuntayhtymä	Kuntien ja hyvinvointikuntayhtymän henkilöstö, TLP-johtoryhmä	Käytyjen Lapset puheeksi -keskustelujen ja neuvonpitojen kattavuus ja määrä Perheiden tyytyväisyys
	Voimaannu vanhempana -toiminnan suunnittelu ja käynnistäminen, vastuutahoina neuvola ja varhaiskasvatus	Kuntien ja hyvinvointikuntayhtymän henkilöstö, LAPE-koordinaattori, TLP-johtoryhmä	Vanhempien osallistumisaktiivisuus Perheiden kokemus vanhemmuuden tuen toteutumisesta
	Nuorille koulutusta, töitä ja arjenhallinnan taitoja, vastuutahoina kunnat, koulutuskuntayhtymä ja hyvinvointikuntayhtymä	Kuntien ja hyvinvointikuntayhtymän henkilöstö, nuorisotyö, Ohjaamo-hanke	Koulutuksen ulkopuolelle jääneiden 17-24-vuotiaiden määrä Alle 30-vuotiaiden töttömiä ja toimeentulotukiasiakkaiden määrät
Jokaiselle lapselle mielekästä tekemistä, selkeää mistä hän syttyy	Harrastustoiminta ja nuorisotyö osaksi koulujen toimintaa ja puitteiden tarjoaminen eri toimijoiden yhteistyönä - kunta- ja koulu-kohtainen suunnitelma ja sen käynnistäminen, vastuutahoina kuntien sivistystoimet, hyvinvointikuntayhtymä	Kuntien ja hyvinvointikuntayhtymän henkilöstö, TLP-johtoryhmä	Kerho- ja harrastustoimintaan osallistuvien määrä Kouluterveyskyselyssä niiden nuorten määrä, joilla ei ole yhtään läheistä ystävää
Hyvinvointia vahvistavaa sisältöä perheiden arkeen ja yhteisöllisyyden lisääminen	Hyvien käytäntöjen edelleen kehittäminen: perhekahvilat, vauvaperheryhmät, lapsiparkki, perhekeskustyypinen toiminta, vapaaehtois-toiminta, kesätoiminta koululaisille, NeuvoRassi, lapsiperheiden verkkosivusto	Kuntien ja hyvinvointikuntayhtymän henkilöstö, järjestöt, Lapsirikas-hanke, seurakunta	Toteutunut toiminta, toimintaan osallistuneiden kokemus toiminnasta
Hyvinvoiva kasvuyhteisö	Koulukohtaiset suunnitelmat arjen kehittämiseen, vastuutahoina kuntien sivistystoimen ja koulujen johto	Kuntien sivistystoimen henkilökunta, vanhempainyhdistykset	Lasten, vanhempien ja koulun henkilökunnan kokemus
	Kouluruokailu koulupäivän keskiön tukemaan kokonaisvaltaista lasten hyvinvointia, kunta- ja koulukohtainen suunnitelma ja sen käynnistäminen vastuutahoina kuntien sivistystoimet ja ruokapalvelut	Kuntien sivistystoimen ja ruokapalveluiden henkilökunta, kodit	Ruokailuun liittyvät mittarit kouluterveyskyselyssä Lasten, vanhempien ja koulun henkilökunnan kokemus

2) Ikäihmiset

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Sosiaalisen kanssakäymisen mahdollistaminen niille, jotka eivät ole palvelujen piirissä	Vertaistuen sekä järjestö- ja yhdistystoiminnan koordinoiminen sosiaalisen kanssakäymisen mahdollistamiseksi	Kuntien järjestöyhdyskunnat ja vanhusneuvostot	Yksin asuvien 75v täytännneiden määrä Vanhusneuvoston toiminta
	Vuorovaikutus eri ikäryhmien välillä	Kuntien vanhusneuvostot ja sivistystoimet	
	Kaikessa kunnallisessa toiminnassa huomioidaan ikäystävällinen asenne: ruokailumahdollisuudet, liikuntapuistot, kuntosalit, kirjastot, kulttuuripalvelut	Kuntien eri hallinnon alat	Paljonko sivistys- ja kulttuuripalveluissa tarjonnasta on suunnattu ikääntyville
	Mahdollisuus liikkumiseen / kuljetusapuun ja osallistua yksilöllisten voimavarojen mukaan	Joukkoliikenteestä vastaavat tahot, hyvinvointikuntayhtymä	Resurssien käyttö ikääntyvien kuljetuspalveluihin
Toimintakykyinen ja turvallinen arki omassa kodissa	Huomion kiinnittäminen elintapoihin ja aivoterveysteen (ravinto, liikunta, uni, päihteet)	Aikuisneuvolatoiminta ja hyvinvointia edistävien kotikäyntien toiminta, Hyvinvointipiste NeuvoRassi	Aikuisneuvolan ja hyvinvointia edistävien kotikäyntien osallistujamäärät NeuvoRassin kävijämäärät
	Arjen askareiden tukeminen (apuvälineet, avun saaminen, mahdollisuus palveluihin)	Palveluohjaus, neuvonta ja palvelutarpeen arviointi	NeuvoRassin kävijämäärät Sosiaali- ja terveyspalvelujen saatavuus
	Sosiaalisen verkoston luominen	Järjestö- ja yhdistystoiminta, ystäväpalvelutoiminta, vapaaehtoistoiminta	Vapaaehtoisten määrä Yhdistysten ja järjestöjen aktiivisuus
Esteetön, turvallinen ja muistiystävällinen asuminen	Asuminen luontaisesti osana muuta eri-ikäistä yhteisöä	Kaavoitus ja rakentaminen Kuljetusapu ja saattajapalvelu	Vanhusneuvoston kannanotto
	Asumisalueen osallistumismahdollisuuksien luominen sellaisiksi, että ikääntyneet voivat tulla mukaan	Kaavoitus ja rakentaminen Kuljetusapu ja saattajapalvelu	Vanhusneuvoston kannanotto
	Lähipalvelut saavutettavissa asuinalueilla	Kauppa-, aterial- ja siivouspalvelun tuottajat	Yritystarjonta palveluissa
	Korjausrakentaminen ja asunnonmuutostyöt tukevat esteetöntä ja turvallista asumista	ARAN avustukset, ohjaus ja neuvonta	Hakemusten määrä

3) Kuntalaisten yleisen turvallisuuden edistäminen

Tavoite	Toimenpiteet ja vastuutaho	Resurssit	Arviointimittarit
Nuorten osallistaminen turvallisuuden edistämisen suunnitteluun ja toteutukseen	Selvitetään nuorille suunnattuja toimintoja mm. turvallisuuteen liittyvät tietoiskut ja tapahtumat, nettiturvallisuus yhteistyössä viranomaisten ja järjestöjen kanssa, vastuutahoina kunnat, nuorisovaltuustot, järjestöt, pelastuslaitos, poliisi, hyvinvointi-kuntayhtymä, oppilaitokset	Nuorisovaltuustot, nuorisotoimi	Vuosittain toteutetut toiminnot
Taajama-alueiden turvallisuuden ylläpitäminen ja kehittäminen	Edistetään poliisin mahdollisuuksia kohdentaa näkyvyyttään ja tehdä valvontaa taajama-alueilla kuntalaisten tarpeiden mukaisesti, vastuutahoina kunnat ja poliisi	Asiantuntijaresurssit	Investoinnit turvallisuusjärjestelmiin ja nykyisten järjestelmien ylläpito Poliisille välitetyt taajama-alueiden turvallisuusvalvonnan ja toiminnan tarpeet ja kohteet
Turvallisuusjohtamisen pysyvä rakenne	Perustetaan turvallisuusjohtamisen työryhmä (viranomaiset, liike-elämä ja kunnat) ja sen alatyöryhmä (nuoriso, järjestöt ja oppilaitokset). Määritellään niiden tehtävät, laaditaan turvallisuuden toimenpidesuunnitelma sekä seurataan ja arvioidaan turvallisuustoimenpiteiden toteutumista. Vastuutahoina kunnat, kuntayhtymä, poliisi, pelastuslaitos, rajavartiolaitos.	Turvallisuusjohtamisen työryhmä	Turvallisuusjohtamisen työryhmän ja sen alatyöryhmän perustaminen Työryhmien kokoontuminen Turvallisuustoimenpiteiden suunnitelma Seutukunnallisen turvallisuussuunnitelman päivittäminen

Seuraavissa taulukoissa (taulukot 3 - 8) on esitetty Raahen seutukunnan asukkaiden hyvinvointiin ja hyvinvoinnin taustalla oleviin tekijöihin liittyviä indikaattoritietoja. Ne on tuotettu sähköisen hyvinvointikertomuksen (www.hyvinvointikertomus.fi) avulla. Se poimii uusimmat saatavilla olevat tiedot valtakunnallisista tietokannoista.

Taulukoissa ensimmäisessä sarakkeessa oleva Muutos-ympyrä ilmaisee **indikaattorin arvon muutosta prosentteina viiden vuoden takaiseen verrattuna**. Luvun ympärillä olevan ympyrän paksuus ilmaisee muutoksen voimakkuutta: mitä paksumpi ympyrän kehä on, sitä suurempi on muutos.

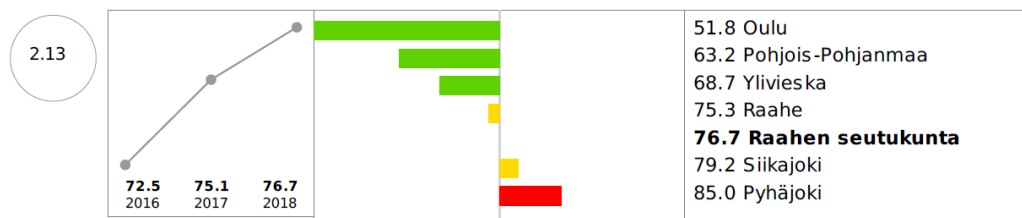
Toisessa sarakkeessa oleva Suunta-kuvaaja havainnollistaa **viimeisimpiä saatavilla olevia indikaattoriarvoja ja niiden kehitystä** Raahen seutukunnassa keskimäärin.

Kuvaajien (ympyrät ja viivakaaviot) **väri** ilmaisee, onko muutos arvioitu myönteiseksi vai kielteiseksi. Vihreä kuvaa myönteistä muutosta ja punainen kielteistä. Harmaa kuvaaja ilmaisee, ettei voida sanoa, onko muutos myönteinen vai kielteinen.

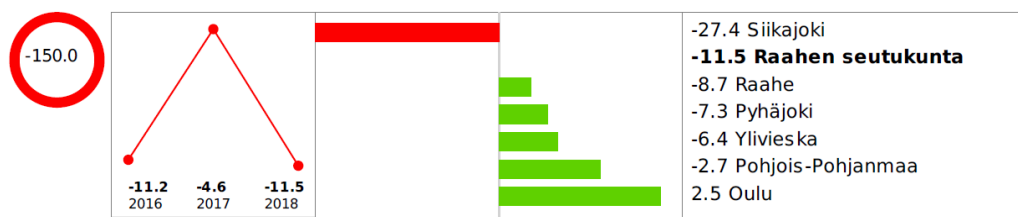
Kolmannessa ja neljännessä sarakkeessa näkyvät **vertailuun valitut kunnat ja alueet**. Luvut ilmaisevat indikaattorin arvoja Raahen seutukuntaan verrattuna. Vihreä palkki ilmaisee, että vertailukunnan tilanne on parempi ja punainen palkki ilmaisee, että vertailukunnan tilanne on huonompi kuin Raahen seutukunnassa keskimäärin. Keltainen palkki tarkoittaa, että vertailukunnassa ei ole parempi eikä huonompi tilanne kuin Raahen seutukunnassa keskimäärin. Harmaa palkki kertoo, että indikaattorin arvoa ei voi määritellä myönteiseksi eikä kielteiseksi asiaksi.

Taulukko 3. Väestö

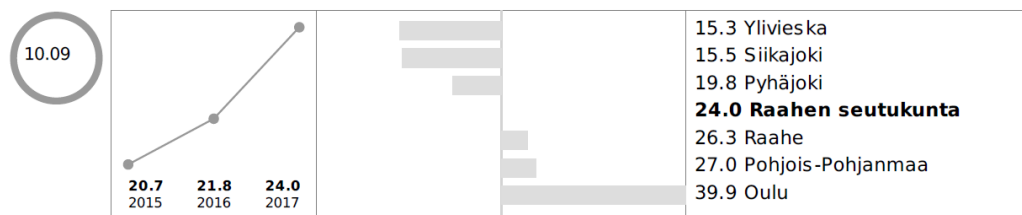
Huoltosuhde, demografinen

Kuntien välinen nettomuutto / 1 000 asukasta

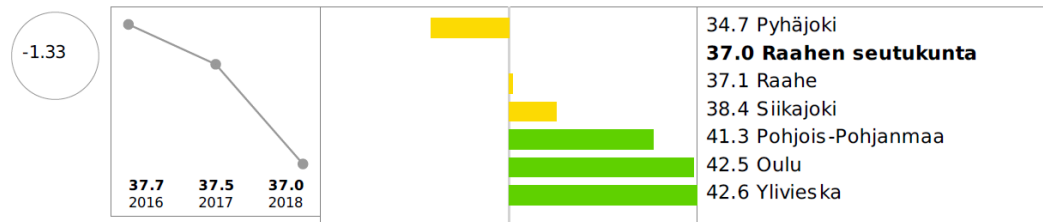

Muu kuin suomi, ruotsi tai saame äidinkielenä / 1 000 asukasta

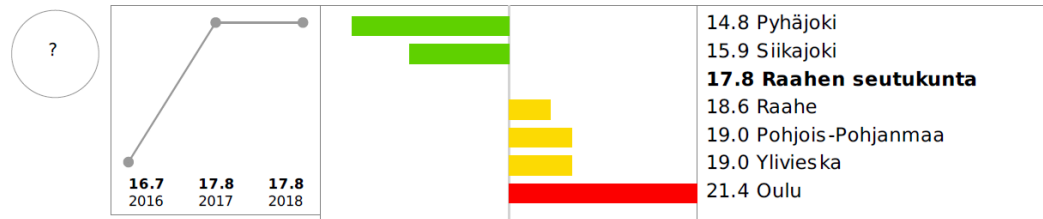

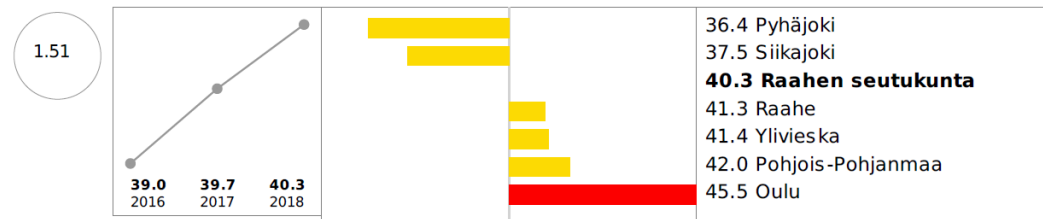
Lapsiperheet, % perheistä

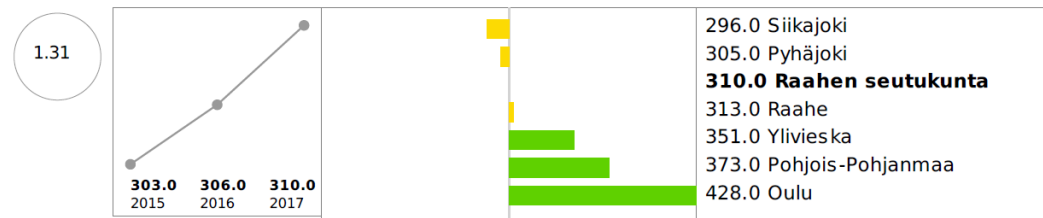
Yksinhuoltajaperheet, % lapsiperheistä

Yhden hengen asutokunnat, % asutokunnista

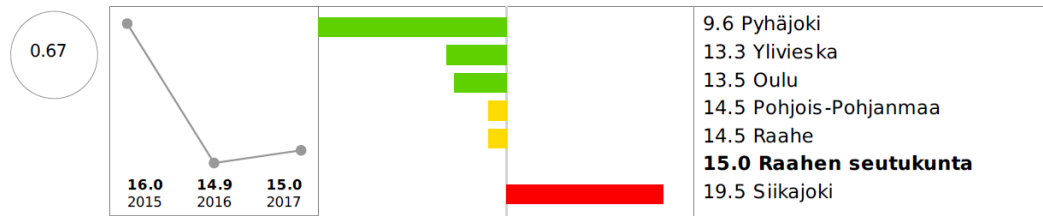

Koulutustasomittain

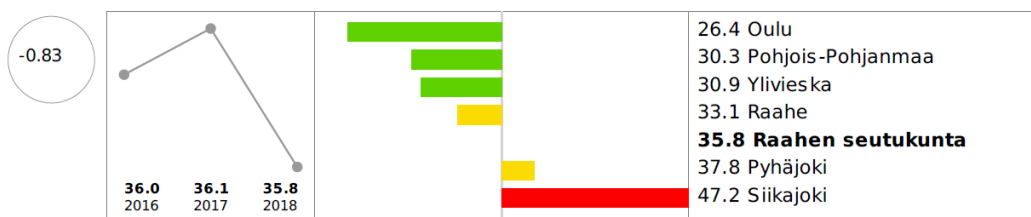

Taulukko 4. Lapset, varhaisnuoret ja lapsiperheet

Lasten pienituloisuusaste

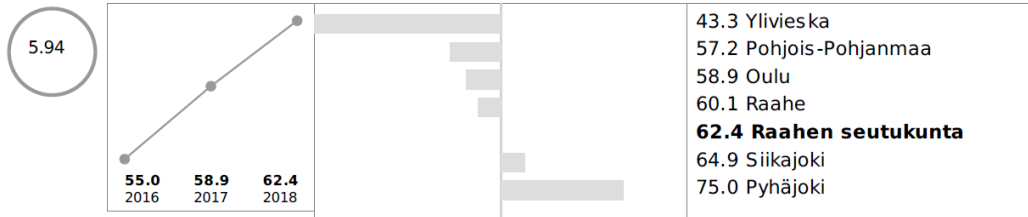

Ahtaasti asuvat lapsiasutokunnat, % kaikista lapsiasutokunnista

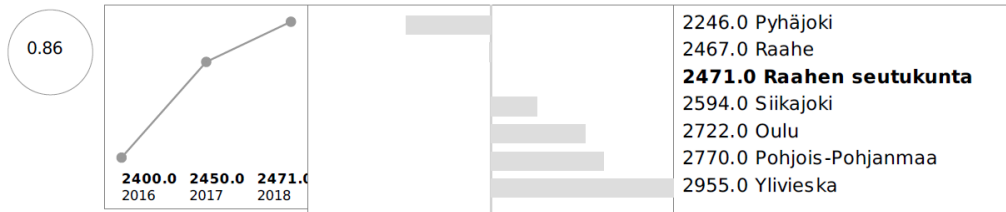

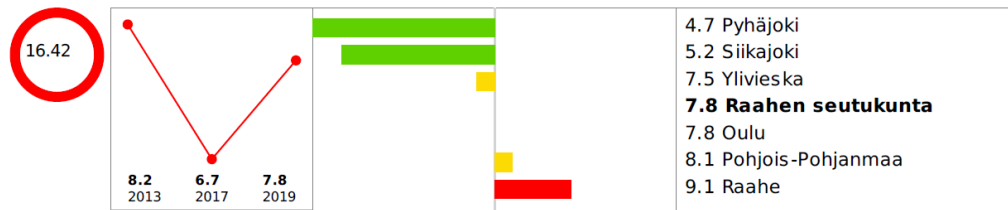
Lasten päivähoitossa olleet 3 - 5-vuotiaat % vastaavanikäisestä väestöstä

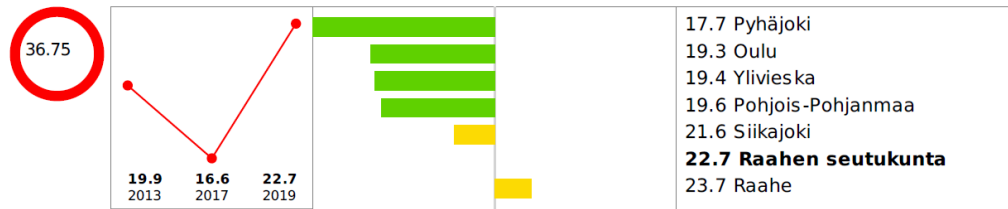
Perusterveydenhuollon lastenneuvolan käynnit yhteensä / 1 000 0 - 7-vuotiasta

Ei yhtään läheistä ystävää, % 8. ja 9. luokan oppilaista

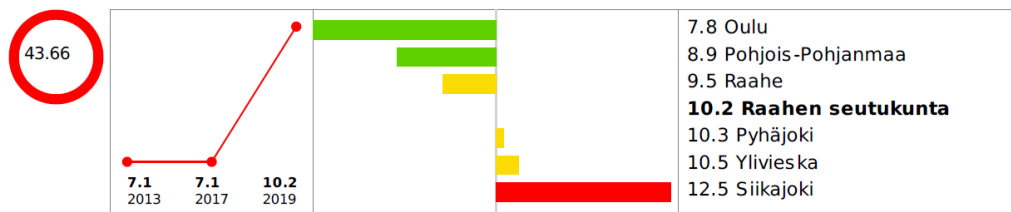

Kokee terveydentilansa kesinkertaiseksi tai huonoksi, % 8. ja 9. luokan oppilaista

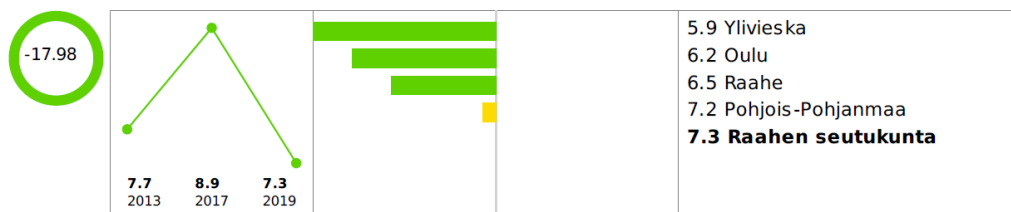

Taulukko 5. Nuoret ja nuoret aikuiset

Ei yhtään läheistä ystävää, % lukion 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

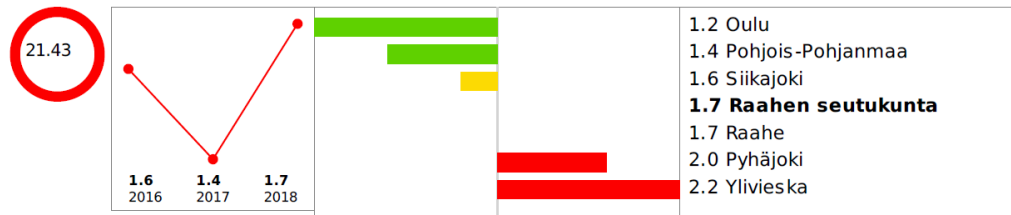

Ei yhtään läheistä ystävää, % ammatillisen oppilaitoksen 1. ja 2. vuoden opiskelijoista

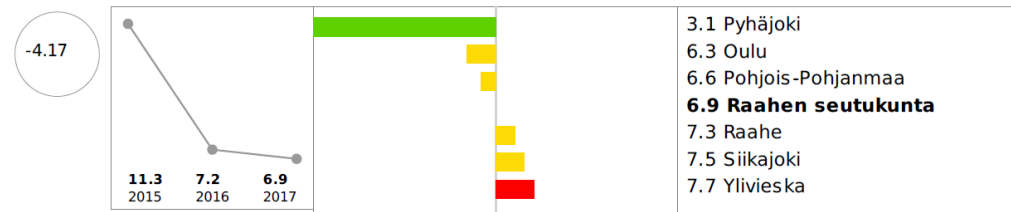

Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöiden vuoksi työkyvyttömyyseläkettä saavat 16 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

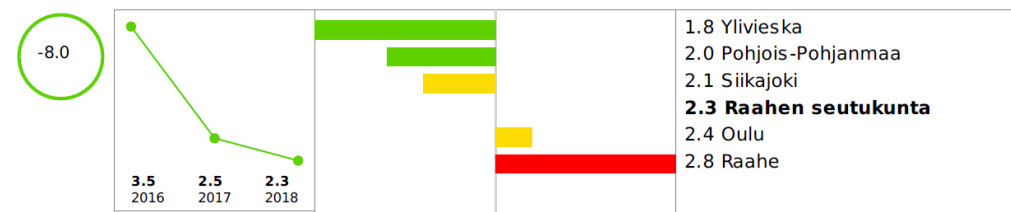
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 18 - 20-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

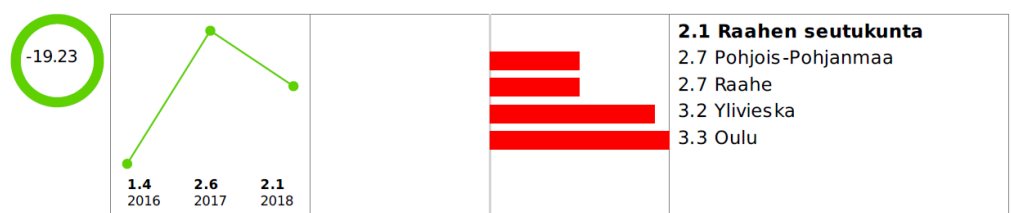
Lastensuojelun avohuollollisten tukitoimien piirissä 18 - 20-vuotiaita vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä (THL)

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 18 - 24-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

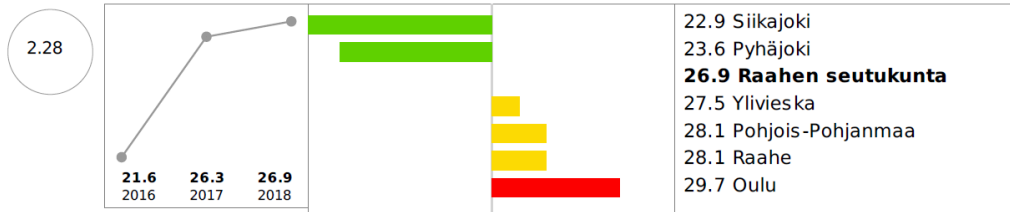
Päihteiden vuoksi sairaaloiden ja terveyskeskusten vuodeosastoilla hoidossa olleet 15 - 24-vuotiaat / 1 000 vastaavanikäistä

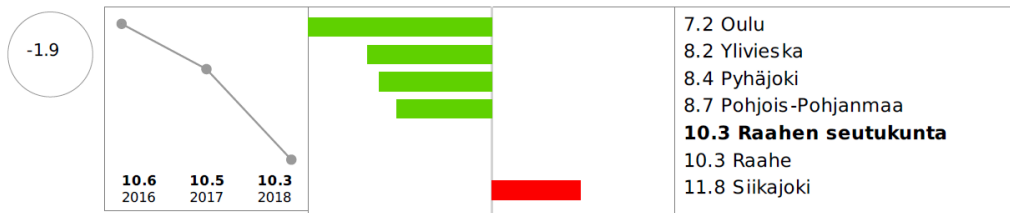

Taulukko 6. Työikäiset

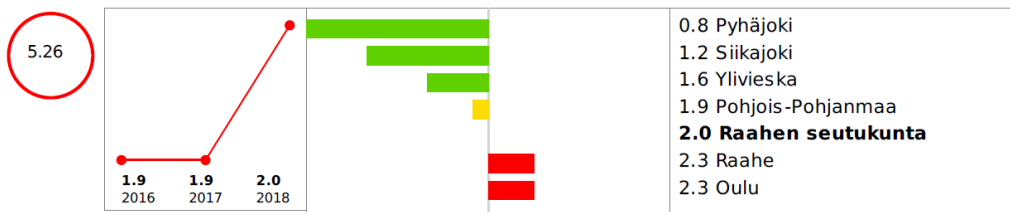
Mielenterveysperusteisesti sairauspäivärahaa saaneet 25 - 64-vuotiaat / 1000 vastaavanikäistä

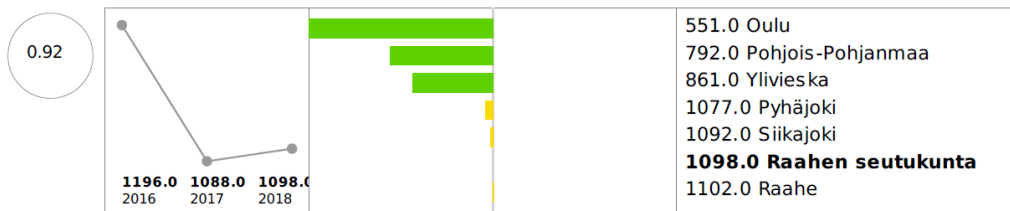
Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

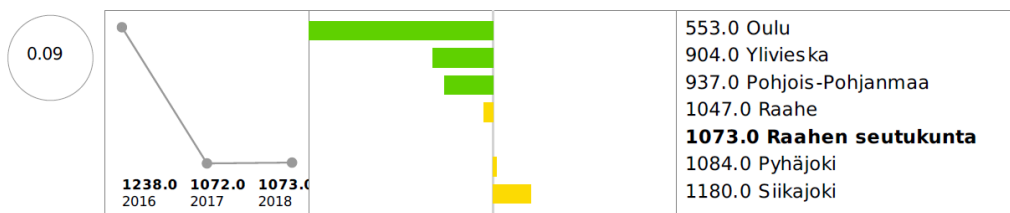
Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25 - 64-vuotiaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 15 - 49-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

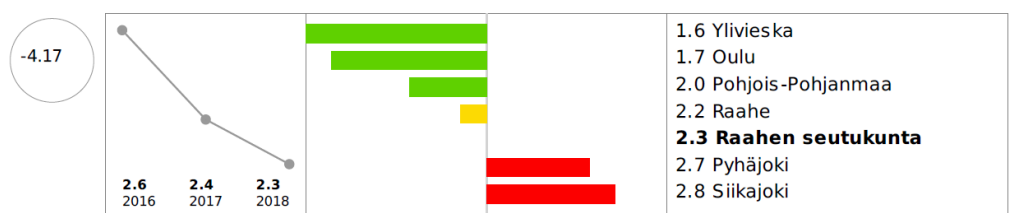

Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit 50 - 64-vuotiailla / 1 000 vastaavanikäistä

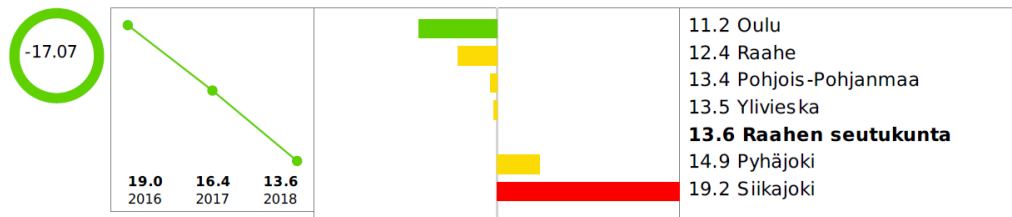
Taulukko 7. Ikäihmiset

Täyttä kansaneläkettä saaneet 65 vuotta täyttäneet, % vastaavanikäisestä väestöstä

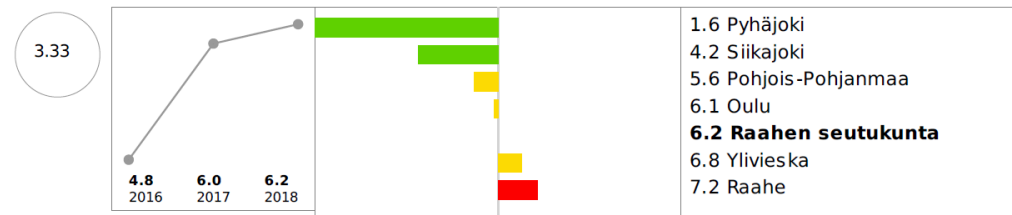

Säännöllisen kotihoiton piirissä 30.11. olleet 75 vuotta täyttäneet asiakkaat, % vastaavanikäisestä väestöstä

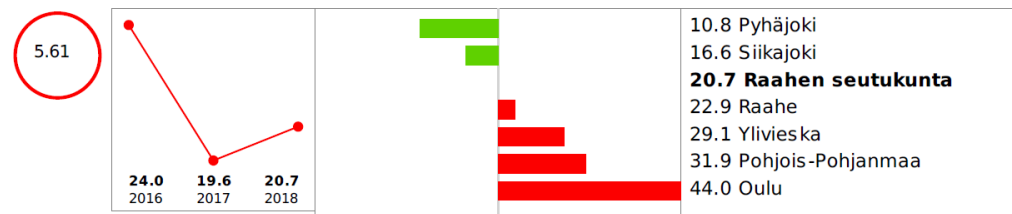

Taulukko 8. Turvallisuus

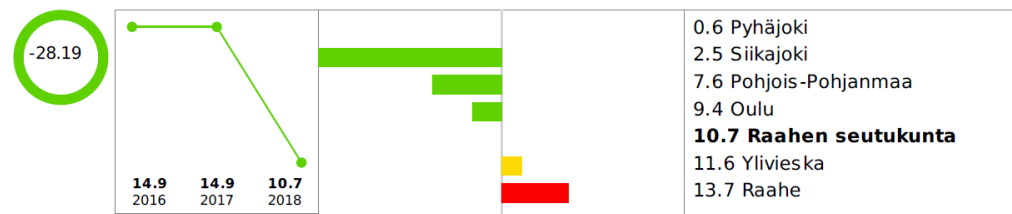
Poliisin tietoon tulleet henkeen ja terveyteen kohdistuneet rikokset / 1 000 asukasta

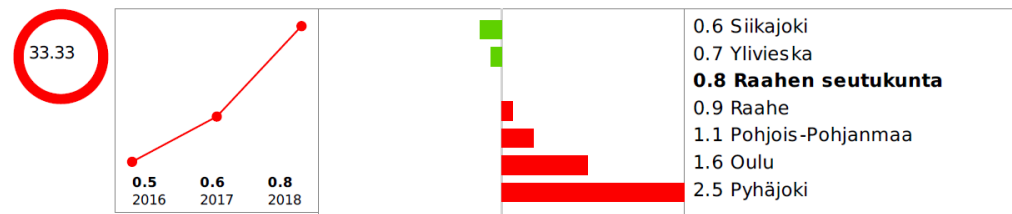
Poliisin tietoon tulleet omaisuusrikokset / 1 000 asukasta

Päihtyneiden säilöönnotot / 1 000 asukasta

Poliisin tietoon tulleet huumausainerikokset / 1 000 asukasta

Raahen ja samalla koko seutukunnan työttömyysaste kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna, mutta Siikajoella ja Pyhäjoella luvut laskivat. Seutukunnan työttömyysaste oli elokuun 2019 lopussa 8,3 % (kasvu vuoden takaisesta 0,5 %-yksikköä) sekä Raahessa 8,8 %, Siikajoella 7,1 % ja Pyhäjoella 5,7 %. Nuorten työttömien määrä lisääntyi vuoden takaisesta, mutta yli 50-vuotiaiden ja pitkäaikaistyöttömien määrä laski. (Työ- ja elinkeinoministeriö 2019.)

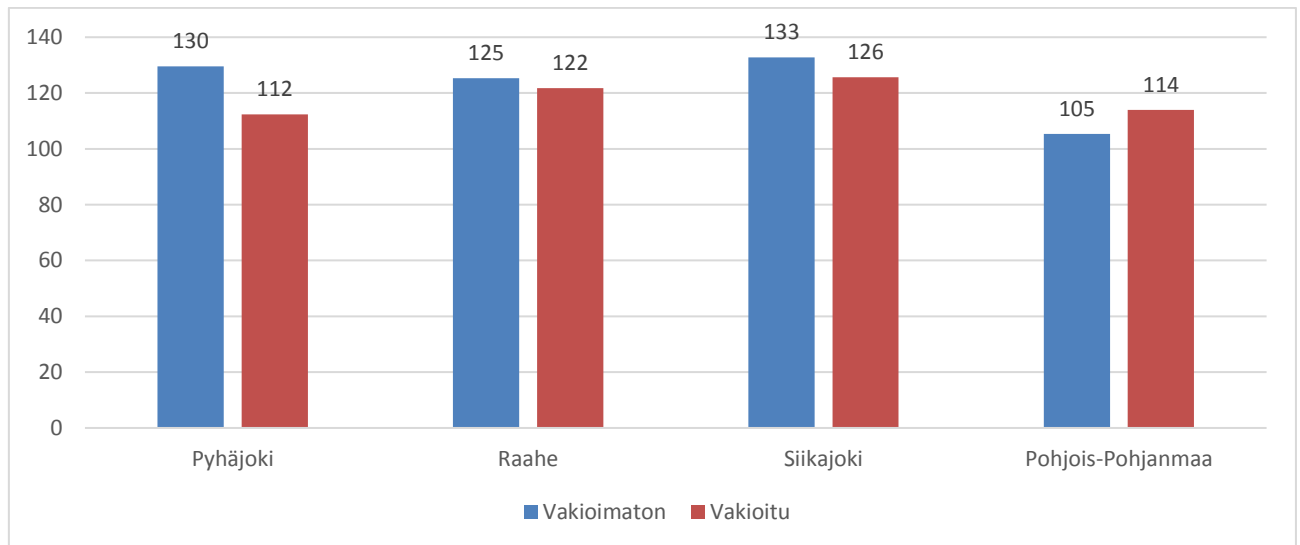
Kunnille on laskettu Kelan rekisteritietojen avulla sairastavuus- ja kansantauti-indeksit. Indeksit kertovat, miten tervettä tai sairasta väestö on suhteessa koko maan keskiarvoon (= 100). Vakioidussa indeksissä on

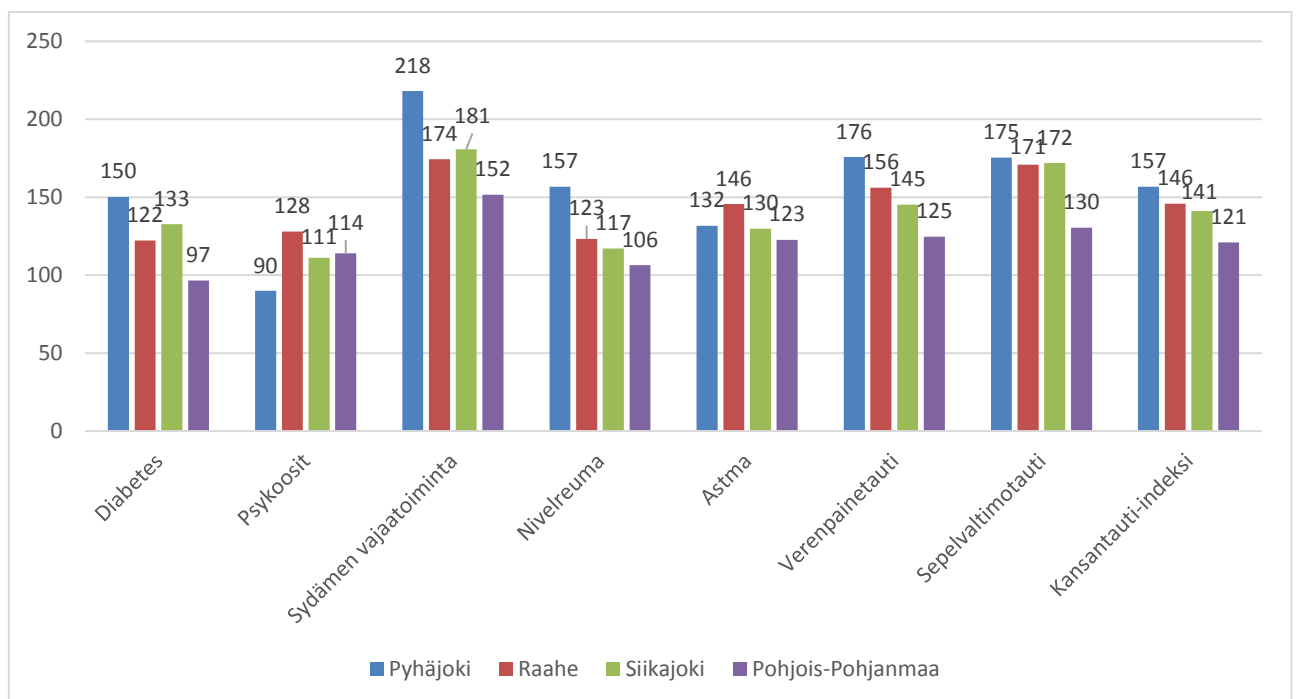
poistettu väestön ikä- ja sukupuolirakenteesta johtuvat erot vakioimalla indeksiluvut iän ja sukupuolen mukaan ja se mahdollistaa alueiden välisen vertailun tästä riippumatta. Vakioimaton indeksi kuvastaa alueelle kohdentuvaa sairastavuustaakkaa ja on olennaisempi esimerkiksi kustannuksia arvioitaessa.

Kelan sairastavuusindeksi perustuu kolmeen rekisterimuuttuun: kuolleisuus, työkyvyttömyyseläkkeellä olevien osuus työkäisistä ja erityiskorvattaviin lääkkeisiin, rajoitetusti peruskorvattaviin lääkkeisiin tai ruokavaliokorvauksiin oikeutettujen osuus väestöstä. Kansantauti-indeksit kertovat, kuinka yleisiä niin sanottujen kansantautien erityiskorvausoikeudet ovat suhteessa koko maan keskiarvoon (= 100).

Seutukunnan kuntien vakioitu ja vakioimaton sairastavuusindeksi sekä vakioimattomat kansantauti-indeksit on esitetty kuvioissa 2-3. Vakioimattomat indeksiluvut olivat pääosin maakunnan keskitason yläpuolella.

Kuvio 2. Kelan sairastavuusindeksiluvut Raahen seutukunnan ja Pohjois-Pohjanmaan alueella 2018 (Kela)

Kuvio 3. Kelan vakioimattomat kansantauti-indeksiluvut Raahen seutukunnan kunnissa ja Pohjois-Pohjanmaalla 2018 (Kela)